

Başlarken

Dr. S. Vahit Kaşanî

Asıl adı Sadrüddîn Muhammed b. İbrâhîm Kavâmî Şîrâzî olan ve Sadrû'l-Müteellihin veya Sadrû'l-Hûkemâ olarak anılan milâdî 16. yüzyılın İranlı filozof ve âlimi Molla Sadrâ, Müslümanların en önemli felsefî akımlarından birisi olan '*Hikmet-i Mûte'âliye*' ekolünün de kurucusudur.

Molla Sadrâ felsefî, kelâmî, irfânî ve Kur'ân ile hadis öğretilerini kullanarak, kendi selevî olan filozof ve ilahiyatçıların fikir ve görüşlerini araştırmacılığı, irdeleyiciliği ve eleştirel yaklaşımı ile aralarında bir bağ kurmaya çalışmış ve nihayetinde '*Aşkın Hikmet*' denilen yeni bir felsefî akımı bizlere miras bırakmıştır.

Sadrû'l-Müteellihin Molla Sadrâ Aşkın Hikmet'inde insanı '*dört sefer*' üzerinden yani bunlardan ilki yaradılış âleminde Mutlak Hakikat'e (*minel'halk ile'l-Hakk*) sonra Hak ile Hak'tan Hakk'a yolculuğa (*mine'l-Hakk ile'l-Hakk bi'l-Hakk*) daha sonra Hak'tan halka Hak'la beraber gidişe (*mine'l-Hakk ile'l-halk bi'l-Hakk*) ve son seferde de, halktan halka Hak'la beraber yolculuğa (*mine'l-halk ile'l-halk bi'l-Hakk*) çıkartarak nazârî ve teorik hikmet alanında onu dış dünyada bilgili ve akıllı bir insana, amelî ve pratik hikmet alanında da doğrudan hayır işleri yapana ulaşturmaya gaye edinmiştir.

Sadrû'l-Müteellihin'in bu felsefî mirası, İslam dünyasında güvenle yeni bir felsefî akım olarak kabul edilebilir. Nitekim ontoloji, epistemoloji, antropoloji ve teoloji alanında çağdaş insanın birçok felsefî ve aklî sorun ve problemini de çözme kapasitesine sahiptir.

Aynı zamanda Molla Sadrâ'nın felsefî görüşleri batılı düşünürlerin görüş ve fikirlerine cevap verme olanağı sağladığı gibi onlarla karşılaştırma yapma imkânı da sunup batı dünyasındaki felsefî meydan okumalara aşkın bir bilgelik yaklaşımıyla yeni çözümler sunma potansiyeline de sahiptir.

Molla Sadrâ, İsfahan Ekolü'nün Şeyh Bahâî, Mîr Dâmâd ve Mîr Fendereskî gibi büyük hocalarının öğrencisiydi. Bu yeni epistemolojik yöntemi, yani akıl, vahiy ve sezgi veya burhân, irfân ve Kur'ân'ı kullanarak İslam felsefesi alanında önemli yenilikler

sunabilmektedir; dünyanın, Tanrı'nın ve insanın felsefi ilkeler aracılığıyla analizi olan asâletü'l-vücûd, dereceli bir varlık öğretisi sayılan teşkîkû'l-vücûd, imkân-ı fakrî, vücud-i râbîta-i ma'lul, hareket-i cevherî, bilgi ve algı ontolojisi gibi başlıklar Molla Sadrâ felsefesini ve Aşkın Hikmeti kendine özgü bir felsefi ekol yapmıştır.

Molla Sadrâ'nın görüş ve düşüncelerini hakkıyla tanıtılması, özellikle İslam dünyasındaki önemli yönetici akımlardan biri olarak batı felsefesinin modern insanın felsefi ve epistemolojik sorunlarını çözümlemedeki açmazına karşı Hikmet-i Mûte'âliye'nin yeteneklerini açığa çıkarmak düşündür ve felsefecilerin en önemli görevlerinden birisidir.

Türkiye üniversitelerinin kıymetli üstatları ve Uluslararası el-Mustafa Üniversitesi'nin değerli hocalarının katılımıyla gerçekleştirilen '*Molla Sadrâ ve Felsefi Düşünceleri Konferansı*' aslında Hikmet-i Mûte'âliye ve kapasitelerini tanıtmak için güzel bir adımdır.

Bu minvalde Türkiyeli akademisyenler ile Uluslararası el-Mustafa Üniversitesi'nin öğretim görevlileri arasında diyalog ve fikir teatisi imkânı sağlanarak, iki ülkenin bilim ve araştırma merkezleri arasındaki bilimsel etkileşimler ve fikir alışverişi alanının artacağını umuyoruz.

'*Molla Sadrâ ve Felsefi Düşünceleri Konferansı*'na görüşlerini makale sunarak ve konuşma yaparak katılan Uluslararası el-Mustafa Üniversitesi'nin akademik kadrosundan olan kıymetli hocalarımız Prof. Dr. Hamid Rızâniyâ, Doç. Dr. Rızâ Âzerîyân ve Dr. Abedinejâd'a ve Türkiyeli hocalarımız Artuklu Mardin Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi Sayın Dr. Mahmut Meçin'e, Cumhuriyet Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Fevzi Yiğit'e, Bingöl Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Sadi Yılmaz'a, Uluslararası el-Mustafa Üniversitesi mezunu Dr. Ferman Kızmaz'a, Uluslararası el-Mustafa Üniversitesi mezunu Dr. Murat Aydoğdu'ya, Iğdır Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Mehmet Seyid Gecit'e takdir ve teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Ayrıca Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi öğretim görevlisi sayın Prof. Dr. Mustafa Çevik'e de bu konferansın yapılabilmesinde büyük emekler harcadığı için minnetlerimi sunarım.

Son olarak el-Mustafa Üniversitesi Türkiye Temsilciliği'nin bilimsel ve araştırma faaliyetlerine her zaman destek olan Üniversitemizin saygıdeğer Rektörü Sayın Hücetü'l-İslam ve'l-Müslimin Dr. Abbasî'ye en içten teşekkürlerimi sunarım.